

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สื่อมวลชนเป็นผลผลิตจากความพยายามของมนุษย์ในสังคมที่จะสื่อสารถึงคนจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว เป็นการตอบสนองความต้องการส่วนหนึ่งที่สำคัญของมนุษย์ที่ต้องอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งก็คือความต้องการที่จะสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนหรือถ่ายทอดข่าวสารและประสบการณ์ระหว่างกัน สื่อมวลชนจึงมีหน้าที่หลักต้องรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะที่เป็นผู้กระจายข่าวสาร ความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ใหม่ ๆ ตลอดจนให้ความบันเทิงแก่ประชาชน ซึ่งอาจมองได้ว่าเป็นเสมือนดาบสองคม อาจใช้ให้เป็นประโยชน์ เป็นหน้าตาของสังคม เป็นผู้นำมติมหาชน หรืออาจปลุกปั่นบ่อนทำลายหรือมอมเมาให้เกิดความหลงผิดในสังคมนั้นได้ (สุชาติ สวัสดิ์ศรี, 2518 : 4)

จากภาระหน้าที่ดังกล่าวนี้เอง ทำให้สื่อมวลชนถูกมองว่ามีส่วนอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศที่กำลังพัฒนา ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากสื่อมวลชนสามารถนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่สังคม เสนอสิ่งใหม่ ๆ หรือนวัตกรรม (innovation) ให้แก่ประชาชน และช่วยให้ช่วงของการเปลี่ยนแปลงทางขนบธรรมเนียม เทคโนโลยี และวิถีชีวิตเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว

เสรี วงษ์มณฑา (2529 : 696) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อมวลชนในลักษณะเช่นเดียวกันนี้ว่า "สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ประชาชนรับรู้การเปลี่ยนแปลง ความสำคัญของการเปลี่ยนแปลง และวิธีการปฏิบัติตามแนวทางของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะทำให้การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ง่ายขึ้น อันจะทำให้การพัฒนาประเทศเป็นไปได้ในแต่ละขั้นตอน"

การดำเนินงานของสื่อมวลชนในการเสนอข้อมูลข่าวสารข้อเท็จจริงให้ประชาชนรับรู้นั้น พบว่ามีวัตถุประสงค์สำคัญคือ "ข่าว" ทั้งนี้เนื่องจากข่าวเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เปรียบเสมือนหัวใจของสื่อชนิดต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยให้มนุษย์มีทางแสดงออกได้ในรูปแบบต่าง ๆ นานา และยิ่งไปกว่านั้นยังพบอีกด้วยว่า "ข่าว" เป็นกิจกรรมศูนย์กลางของผู้ที่มีอาชีพทางด้านวารสารศาสตร์อีกด้วย (ศิริชัย ศิริกายะ และ กาญจนา แก้วเทพ, 2531 : 200)

สำหรับการสื่อสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารมวลชน การทำข่าวไม่สามารถที่จะดำเนินการได้ตามลำพังด้วยบุคคลเพียงคนเดียว หากแต่ต้องการองค์กรที่จะช่วยจัดการทั้งด้านเครื่องจักรสำหรับการพิมพ์ การเผยแพร่ และช่วยค้ำประกันความน่าเชื่อถือทั้งสิทธิอำนาจของข่าวนั้นด้วย ข่าวนั้นไม่สามารถที่จะอยู่ได้เองโดยปราศจากองค์กรสื่อมวลชน และในทำนองเดียวกันองค์กรสื่อมวลชนก็ไม่สามารถที่จะอยู่ได้ลอย ๆ โดยปราศจากข่าวเช่นกัน

ศิริชัย ศิริกายะ และ กาญจนา แก้วเทพ (2531 : 38-39) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับองค์กรสื่อมวลชนไว้ว่า

...องค์กรสื่อมวลชนเป็นองค์กรที่มีกิจกรรมต่าง ๆ แยกออกมาให้เห็นอย่างเด่นชัด อาทิ การส่งสารและการรับสาร กระทำโดยบุคคลที่สวมบทบาทอย่างแน่ชัดให้เป็นที่ไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ แนวปฏิบัติของวิชาชีพ ความคาดหวังของผู้รับสาร ซึ่งโดยทั่วไปแล้วองค์กรสื่อมวลชนจะมีลักษณะที่สำคัญดังนี้ คือ

ประการแรก องค์กรสื่อมวลชนเป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการเผยแพร่ "ความรู้" ซึ่งความรู้ในที่นี้หมายถึงสารสนเทศ ความคิด และวัฒนธรรม

ประการที่สอง องค์กรสื่อมวลชนเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นช่องทางที่ก่อให้เกิดความเกี่ยวพันระหว่างบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ในที่นี้ได้แก่ผู้ส่งสารกับผู้รับสาร หรือระหว่างผู้รับสารกับผู้รับสาร หรือระหว่างสมาชิกทุกคนในสังคมต่อสังคม

ช่องทางเหล่านี้ไม่ใช่เป็นเพียงช่องทางเครือข่ายของการสื่อสารในลักษณะทางกายภาพเท่านั้น แต่ยังเป็นช่องทางสื่อสารที่มองไม่เห็น ซึ่งปรากฏออกมาใน

ลักษณะของขนบธรรมเนียมปฏิบัติและประเพณีที่ทุกคนสามารถเข้าใจได้ เป็นตัวกำหนดว่าใครควรจะเป็นผู้ฟังและต้องฟังใครบ้าง

ประการที่สาม การดำเนินงานของสื่อมวลชนอยู่ภายใต้อำนาจของสาธารณชนโดยตลอด ดังนั้นลักษณะขององค์กรสื่อมวลชนจึงเป็นองค์กรเปิด ซึ่งเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร และเงื่อนไขบางประการอาจจะเป็นผู้ส่งสารได้ด้วย องค์กรสื่อมวลชนยังมีลักษณะเป็นสาธารณะ ในกรณีที่ว่าสื่อมวลชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำให้เกิดมติมหาชน หรือสื่อมวลชนสร้างมติมหาชนขึ้นมา นั่นก็คือ เรื่องดังกล่าวจะต้องไม่ใช่เรื่องส่วนตัวหรือเรื่องที่ต้องการความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษในการตัดสินใจ

ประการที่สี่ การเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมขององค์กรสื่อมวลชนในฐานะสมาชิกของกลุ่มผู้รับสารของสื่อมวลชน จะต้องมิลักษณะที่ไม่เป็นการบังคับหรือเป็นข้อผูกมัดทางสังคม โดยนำไปเปรียบเทียบกับองค์กรอื่น ๆ ซึ่งทำหน้าที่ในการให้ความรู้เช่นเดียวกัน อาทิเช่น องค์กรทางการศึกษา องค์กรศาสนา และองค์กรการเมือง การที่สื่อมวลชนมีลักษณะไม่เป็นการบังคับนี้ก็เนื่องจากการใช้สื่อมวลชนมักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องของการใช้เวลาว่างเพื่อการพักผ่อนและไม่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ จึงทำให้เห็นได้ว่าองค์กรสื่อมวลชนนั้นไม่มีอำนาจอย่างเป็นทางการและไม่สามารถสร้างอำนาจในสังคมได้ นอกจากนี้ยังไม่มีช่องทางในรูปขององค์กรที่จะเชื่อมต่อระหว่างองค์กรสื่อมวลชนเองกับผู้รับสารของสื่อมวลชนด้วย

ประการที่ห้า องค์กรสื่อมวลชนยังต้องพึ่งพาองค์กรอุตสาหกรรมในด้านเทคโนโลยี และต้องพึ่งพาองค์กรทางการตลาดในด้านการเงิน

ประการสุดท้าย องค์กรสื่อมวลชนจำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับรัฐอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ต้องพาตัวเองเข้าไปพัวพันกับอำนาจของรัฐ โดยผ่านกลไกของกฎหมายหรือการยอมรับความชอบธรรมของรัฐที่มีอยู่ ซึ่งจะเห็นว่า การเข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กรสื่อมวลชนกับอำนาจของรัฐในแต่ละสังคมนั้นมีความแตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตาม สื่อมวลชนในทุกประเทศยังต้องตอบสนองต่อความต้องการในลักษณะที่คล้าย ๆ กัน นั่นก็คือ ความต้องการด้านข่าวสาร ด้าน

การศึกษา และด้านสันตนาการ ในขณะที่เดียวกันสื่อมวลชนยังต้องตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะอย่าง เพื่อผู้รับสารของสื่อมวลชนเป็นรายบุคคลอีกด้วย...

จากลักษณะขององค์กรสื่อมวลชนดังกล่าวนี้ พบว่า "สำนักข่าว" (News Agency หรือ News Services หรือ Wire Services) เป็นองค์กรสื่อมวลชนที่มีลักษณะตามการจำแนกดังกล่าวข้างต้น ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว สำนักข่าวถือได้ว่าเป็นองค์กรที่สำคัญ และเกี่ยวข้องกับงานสื่อสารมวลชนเป็นอย่างมาก การจัดตั้งสำนักข่าวขึ้นมาส่วนใหญ่ก็เพื่อวัตถุประสงค์ในการบริการขายข่าวให้แก่สมาชิก หรือ ลูกค้า ซึ่งก็เป็นสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ (สุรัตน์ เมธิกุล, 2519 : 70) หรืออาจมีบางประเทศที่จัดตั้งสำนักข่าวขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์อื่นแอบแฝง ซึ่งก็คือเป็นเครื่องมือของรัฐบาลหรือถือเอกลิทธิเผยแพร่ข่าวต่างประเทศ ซึ่งสำนักข่าวจากประเทศเหล่านี้จะเลือกข่าวจากสำนักข่าวโลกส่งให้สื่อมวลชนในประเทศ โดยที่สื่อมวลชนในประเทศเหล่านี้ไม่มีอิสระในการรับข่าวจากบริการของสำนักข่าวระหว่างประเทศโดยตรง แต่จะต้องรับข่าวผ่านทางสำนักข่าวของประเทศของตน (ยุพา สุภากุล, 2522 : 29) ซึ่งสำนักข่าวใดจะเน้นวัตถุประสงค์ในด้านใดเป็นหลักนั้น ก็ขึ้นอยู่กับนโยบายของสำนักข่าวแต่ละแห่งและนโยบายของรัฐบาลในการบริหารประเทศด้วย

โดยทั่วไปแล้ว วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสำนักข่าวอาจจำแนกได้ดังนี้

1. การให้บริการด้านข่าวสาร

ในการให้บริการด้านข่าวสารนี้ สำนักข่าวจะต้องรวบรวมข่าวสารจากที่ใดที่หนึ่งในโลกอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และส่งให้สมาชิกที่ใช้บริการของสำนักข่าว ซึ่งก็คือสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ หลังจากนั้นสื่อมวลชนแต่ละแห่งจะเลือกข่าวหรือภาพของสำนักข่าวนั้น ๆ เสนอต่อผู้ชม ผู้อ่าน และผู้ฟัง ซึ่งข่าวและภาพที่สำนักข่าวส่งมาให้นั้น สื่อมวลชนอาจตัดต่อเรียบเรียง รวบรวมให้เหมาะสมกับลักษณะของสื่อแต่ละชนิดได้

บริการด้านข่าวสารนี้นับได้ว่าเป็นประโยชน์ต่อการสื่อสารมวลชนทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เพราะข่าวจากสำนักข่าวช่วยให้อ่านสื่อมวลชนเหล่านี้

สามารถรายงานข่าวได้อย่างต่อเนื่อง กว้างไกล และสม่ำเสมอตลอดเวลา เพราะสามารถใช้ข่าวจากสำนักข่าวได้ทันทีในกรณีที่มีสื่อข่าวรายงานข่าวไม่ครบหรือมีข่าวไม่พอกับเนื้อหาของสื่อ

2. การเป็นสื่อกลางระหว่างประเทศกับโลกภายนอก

นอกจากหน้าที่ในการให้บริการข่าวสารแล้ว สำนักข่าวยังต้องตระหนักถึงหน้าที่ในการจัดเตรียมข่าวต่าง ๆ และวางแผนหาวิธีการหรือช่องทางในการที่จะส่งข่าวของประเทศตน ออกสู่โลกภายนอกโดยผ่านสำนักข่าวระหว่างประเทศ หรือในบางครั้งอาจต้องช่วยแก้ภาพพจน์ที่ไม่ดีให้เป็นที่เข้าใจกับนานาประเทศด้วย โดยที่ทางรัฐบาลไม่จำเป็นต้องส่งเจ้าหน้าที่หรือต้องออกแถลงข่าว เพื่อแก้ภาพพจน์นั่นเอง

3. การเป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชน

สำนักข่าวสามารถปฏิบัติหน้าที่นี้ได้โดยการรายงานข่าวความเคลื่อนไหว หรือสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศให้กับรัฐบาล เพื่อรัฐบาลจะได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น หรืออาจเป็นสื่อกลางนำข่าวสารจากรัฐบาลส่งไปให้ประชาชน โดยส่งผ่านไปยังสมาชิกที่เป็นสื่อมวลชนต่าง ๆ นั่นเอง

4. การเป็นเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อให้กับรัฐบาล

สำหรับวัตถุประสงค์ประการนี้ ส่วนใหญ่แล้วจะเกิดกับสำนักข่าวที่เป็นของรัฐในประเทศที่มีการปกครองระบอบเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จ โดยรัฐเป็นผู้จัดตั้งและดำเนินงาน เช่น สำนักข่าว TASS ของสหภาพโซเวียต หรือสำนักข่าว Hsin Hua ของสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งถึงแม้จะใช้คำว่า "สำนักข่าว" แต่เมื่อมองในแง่ของการปฏิบัติงานแล้วก็อาจนับได้ว่าเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐบาลที่ใช้เป็นหน่วยงานเพื่อการประชาสัมพันธ์ข่าวหรือโฆษณาชวนเชื่อให้คล้อยตามนโยบายของรัฐนั่นเอง

การที่สำนักข่าวในประเทศเหล่านี้ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือทางด้านการเมืองก็เพราะรัฐบาลเล็งเห็นว่าสามารถใช้สำนักข่าวนี้นี้เป็นเครื่องมือต่อต้านสงครามทางการเมืองจากประเทศอื่นได้ และในขณะเดียวกันก็สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบุกเบิกโจมตีเพื่อโฆษณาชวนเชื่อ

นโยบาย ความคิดของประเทศตนด้วย เช่น สำนักข่าว Hsin Hua ของสาธารณรัฐประชาชนจีน รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ได้จัดตั้งสำนักข่าวนี้อขึ้นมาและแถลงไว้อย่างเป็นทางการว่าจะใช้สำนักข่าวนี้นี้เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดของพรรคคอมมิวนิสต์จีนสำหรับควบคุมเรื่องราวและแสวงหาสาระต่าง ๆ ที่จะลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ทั้งหมด และที่จะออกกระจายเสียงโดยสถานีวิทยุของประเทศจีน นอกจากนี้ยังให้สำนักข่าวจีนใหญ่นี้เป็นเหมือนหู ตา และปากของพรรคคอมมิวนิสต์ในแง่ของการตรวจพิจารณาและแก้ข่าวที่เสนอออกมาจากฝ่ายตรงข้ามซึ่งไม่เป็นผลดีต่อพรรคคอมมิวนิสต์ของจีนด้วย

แต่ไม่ว่าจะเน้นวัตถุประสงค์ใด สำนักข่าวต่าง ๆ นับวันจะทวีความสำคัญยิ่งขึ้นกับสื่อมวลชนทั่วโลก ความสำคัญของสำนักข่าวเกิดขึ้นจากเหตุผลที่ว่าสื่อมวลชนไม่มากนักที่สามารถมีเงินเพียงพอเพื่อจ่ายให้แก่ผู้สื่อข่าวต่างประเทศเพื่อรายงานข่าวระหว่างประเทศกลับมาที่สื่อมวลชนนั้น สื่อมวลชนแทบทั้งหมดต้องอาศัยบริการของสำนักข่าว ทั้งนี้ เพราะสำนักข่าวสามารถส่งข่าวได้เป็นประจำและทันทีที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้นในส่วนต่าง ๆ ของโลก

สำนักข่าวที่มีอิทธิพลต่อสื่อมวลชนทั่วโลกดังกล่าวนี้ อาจเรียกได้ว่าเป็น "สำนักข่าวโลกหรือสำนักข่าวระหว่างประเทศ" (World or International News Agency) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีขอบข่ายให้บริการทั่วโลก สามารถรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเขตสำคัญ ๆ ขณะเดียวกันสำนักข่าวโลกจะมีลูกค้า สมาชิก หรือผู้รับบริการข่าวทั่วโลก ซึ่งสำนักข่าวโลกหรือสำนักข่าวระหว่างประเทศนี้ ได้มีผู้จำแนกประเภทไว้ตามลักษณะของการทำงานได้ 2 ประเภท (น้ำดอกไม้, 2527 : 71-72) ดังนี้

ประเภทแรก ได้แก่สำนักข่าวที่ทำเป็นอาชีพและจริงจังในวิชาชีพ เป็นสำนักข่าวสากลที่ทำการค้าข่าวให้กับสื่อมวลชนอื่น ๆ ทั้งของรัฐบาลและเอกชนโดยไม่มีปัจจัยใด ๆ มาเป็นตัวกำหนดในการดำเนินงาน สำนักข่าวประเภทนี้ได้แก่ AP. U.P.I. A.F.P. และ Reuters เป็นต้น

ประเภทที่สอง ได้แก่สำนักข่าวที่บริษัทแม่หรือต้นสังกัดส่งเข้ามาประจำเพื่อการทำงาน โดยจะทำงานตามรูปแบบและวิธีการของตนเอง อาทิ TASS ของสหภาพโซเวียต Hsin Hua ของสาธารณรัฐประชาชนจีน Bernama ของมาเลเซีย และ Kyodo ของญี่ปุ่น เป็นต้น

สำนักข่าวโลกหรือสำนักข่าวระหว่างประเทศนี้ มีอยู่เพียง 5 แห่งเท่านั้นที่ถือได้ว่าเป็นสำนักข่าวที่สำคัญของโลก มีเจ้าหน้าที่จำนวนนับพันคนคอยรายงานข่าวที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้ใช้สื่อมวลชนจำนวนล้าน สำนักข่าวที่ว่านี้คือ

1. Agence France-Press หรือ A.F.P. ของฝรั่งเศส
2. The Associate Press หรือ AP. ของสหรัฐอเมริกา
3. United Press International หรือ U.P.I. ของสหรัฐอเมริกา
4. Reuters ของอังกฤษ
5. Telegrafnoie Agenstro Sovetskavo Soiuza (The Soviet Telegraph Agency) หรือ TASS ของสหภาพโซเวียต

สำนักข่าวสำคัญของโลกทั้ง 5 แห่งนี้ ถ้าจะแยกตามระบอบการปกครองของประเทศ ผู้ก่อกำเนิดแล้วพบว่า เป็นของระบอบทุนนิยม 4 แห่ง และมี TASS เพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่เป็นของระบอบสังคมนิยม แต่หลักการและเป้าหมายในการดำเนินงานของสำนักข่าวทั้งสองระบอบนี้มีความแตกต่างกันไม่เพียงแต่ "ความแตกต่างระหว่างสำนักข่าวของสองระบอบที่มีจุดยึดมั่นทางการเมืองแตกต่างกัน" เท่านั้น แม้แต่ระบอบทุนนิยมด้วยกันเองก็ยังมี "ความแตกต่าง" ในบางแง่บางประการด้วยเช่นกัน ซึ่งความแตกต่างนี้มีมูลเหตุมาจาก "ประโยชน์ของชาติ" ของผู้เป็นเจ้าของสำนักข่าวนั้น ๆ (สุภา ศิริมานนท์, 2529 : 20)

สำหรับสำนักข่าวที่มีเจ้าของเป็นคนชาติเดียวกัน มีระบอบการปกครองที่เหมือนกัน เช่น AP. และ A.F.P. ของสหรัฐอเมริกา ความแตกต่างก็อาจมิได้ในกรณีที่ทัศนะไม่ตรงกัน ในปัญหาบางปัญหาหรือประเด็นของข่าวบางข่าว หรือในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการยึดเกาะตัวบุคคลในข่าวของหลาย ๆ ประเทศในโลกซึ่งไม่เหมือนกันหรือไม่ตรงกัน ตลอดจนในกรณีที่เกี่ยวข้องกับ "ทิศทางของข่าว" ที่แต่ละสำนักข่าวมีไม่เหมือนกัน เป็นผลให้การติดตามข่าวแตกต่างกันไปด้วย

การที่สำนักข่าวของโลกมีจุดยึดมั่นไม่เหมือนกันนี้ แสดงให้เห็นว่าสำนักข่าวโลกได้ สอดแทรกตัวเข้าพัวพันกับสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศต่าง ๆ ที่สำนักข่าวนั้น ๆ เข้า ไปดำเนินงาน โดยมีบทบาททั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ซึ่งทั้งนี้ก็จะโดยจงใจหรือไม่ก็ ตามและจะโดยวางแผนไว้ล่วงหน้าหรือไม่ก็ตาม เพราะหลักในการทำงานของสำนักข่าวเหล่านั้น มิได้มีเพียงแต่การส่งนักข่าวเข้าไปดำเนินการเสาะหา รวบรวมข่าวสารจากนานาประเทศ เหล่านี้ แต่ยังทำหน้าที่กระจายข่าวสารของตนและของประเทศอื่นเข้าสู่กระแสแห่งการรับรู้ ของประเทศเหล่านั้นไปพร้อมกันด้วย

สุภา ศิริमानนท์ (2529 : 22) ได้กล่าวไว้ว่า ความแตกต่างของสำนักข่าวใน ระบอบทุนนิยมมีเพียงแค่ขอบเขตและวิธีการทำงานเท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากมีความเชื่อหรือมีการให้ การสนับสนุนในบุคคลแห่งข่าวไม่เหมือนกัน และในบางครั้งก็อาจเนื่องมาจากผลประโยชน์ขัดกัน ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาของระบอบทุนนิยมโดยทั่วไป เป็นการแย่งกันเป็นใหญ่ครอบคลุมวงการแห่ง อำนาจในแต่ละประเทศที่สำนักข่าวของตนเข้าไปดำเนินงาน แต่โดยส่วนใหญ่สำนักข่าวเหล่านี้ ต่างก็นำเอาหลักของการดำเนินงานด้านสื่อมวลชนไปปรับใช้ด้วยกันทั้งนั้น กล่าวคือ

1. ให้คำบอกเล่าข่าวสารอย่างถูกต้อง
2. ให้ข้อคิดเห็นหรือให้การวิพากษ์วิจารณ์ในกรณีสาธารณะอย่างสัตย์ซื่อ
3. ให้ความหลุดรื้อร้นบันเทิง
4. เป็นสื่ออย่างหนึ่งของการโฆษณาสินค้าหรือบริการ

ในบรรดาภารกิจทั้ง 4 ประการนี้สำนักข่าวดึงเอาไปใช้ 3 ประการแรก ส่วน ประการที่ 4 นั้นในหลาย ๆ โอกาสก็อาจใช้วิธีเสนอเคละเคล้าในข่าวอย่างแฝงเร้น หรือไม่ก็ อาจเสนอในลักษณะข่าวความก้าวหน้าเชิงวิทยาศาสตร์หรือประดิษฐ์กรรมใหม่ ๆ

ส่วนแนวทางในการดำเนินงานของสำนักข่าวในระบอบสังคมนิยมนั้นมีความแตกต่าง ออกไปมากเมื่อเทียบกับการดำเนินงานของสำนักข่าวในระบอบทุนนิยม ตัวอย่างเช่น สำนักข่าว TASS มีหลักในการดำเนินงานซึ่งแสดงจุดยึดมั่นของสำนักข่าวสังคมนิยมให้เห็นอย่างเด่นชัด ซึ่ง สุภา ศิริमानนท์ (2529 : 23) ก็ได้กล่าวถึงหน้าที่ของสำนักข่าวแห่งนี้ว่า

1. ทำหน้าที่ประกาศอุดมคติและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของระบอบมาร์กซิสม์-เลนินนิสม์
 2. ทำหน้าที่สร้างความสนใจให้เกิดแก่หลักการต่าง ๆ ของพรรคคอมมิวนิสต์
 3. ส่งเสริมและดำเนินการจัดตั้งบรรดาคนทำงานทั้งปวงในการต่อสู้เพื่อที่จะนำเอาบรรดาหลักการดังกล่าวเหล่านี้มาปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน
 4. เข้มแข็งเกลียวแห่งความสัมพันธ์อันยั่งยืนไม่มีวันสิ้นสุดให้เกิดขึ้นในบรรดามวลชน
 5. ให้การศึกษาแก่มวลชนถึงเจตนารมณ์ของระบบคอมมิวนิสต์
 6. ให้บรรดาอธิบายเกี่ยวกับนโยบายของพรรคและรัฐบาล
 7. เร่งเร้าอย่างทะมัดทะแมงแข่งขันให้เกิดความเคยชินที่จะวิพากษ์วิจารณ์และการวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง
 8. ทำหน้าที่เร่งเร้าส่งเสริมให้มีการเอาแบบอย่างตามวิธีสังคมนิยม
 9. รณรงค์เพื่อสันติภาพ
 10. ดำเนินการเปิดโปงเหล่าผู้ค้ำสงคราม กระจายสงคราม
- หลักทั้ง 10 ประการของ TASS ดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่แสดงจุดยึดมั่นของตนและระบอบสังคมนิยมได้อย่างเด่นชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักข้อที่ 8 ที่หมายความว่าระบบสังคมนิยมไม่ส่งเสริมการแข่งขัน เพราะการแข่งขันนั้นต้องมีแพ้หรือชนะ แต่การส่งเสริมเอาแบบอย่างตามวิธีสังคมนิยมนั้นหมายถึงเมื่อพรรคหรือรัฐบาลเร่งเร้าให้สร้างสรรค์อะไรก็จะมีแบบอย่างที่ตั้งขึ้นไว้ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลแล้วสำนักข่าวก็จะโฆษณาเร่งเร้าเพื่อให้ประชาชนในชาติ ดำเนินการหรือปฏิบัติตามอย่างเพื่อให้มีระดับเท่าเทียมกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลแม่แบบนั้น ๆ...

สำหรับความเกี่ยวพันระหว่างสำนักข่าวโลกหรือสำนักข่าวระหว่างประเทศกับประเทศไทยนั้น มีผู้กล่าวว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่เป็นที่ชุมนุมของสำนักข่าวและผู้สื่อข่าวต่างประเทศมากเป็นอันดับหนึ่งในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (น้ำดอกไม้, 2527 : 72) ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้จึงเป็นเรื่องธรรมดาที่ข่าวคราวของเหตุการณ์ในประเทศจะถูกส่งออกสู่การรับรู้ของชาวโลกอยู่เสมอ แต่จากสภาพที่เป็นมาในอดีต รัฐบาลของประเทศไทยไม่สามารถหาช่องทาง

ส่งข่าว นโยบาย หรือกิจกรรมของรัฐบาลและความคิดเห็นที่แท้จริงของประชาชนในเหตุการณ์ต่าง ๆ ออกสู่โลกภายนอกได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวาง และมีประสิทธิภาพ ส่วนใหญ่ข่าวจากประเทศถูกส่งออกไปเผยแพร่โดยผู้สื่อข่าวต่างชาติต่างวัฒนธรรมซึ่งมิได้มีความเข้าใจในสภาพชีวิตและสังคม ตลอดจนปัญหาที่แท้จริงของประเทศไทย และการส่งข่าวนั้นกระทำโดยมิได้คำนึงถึงผลร้ายอันจะเกิดขึ้นต่อประชาชนชาวไทย ดังนั้น ประชาชนและรัฐบาลของประเทศอื่นจึงมักมองภาพพจน์ของรัฐบาลและประเทศไทยอย่างไม่ถูกต้องตามที่รัฐบาลไทยประสงค์อยู่ตลอดมา (กองข่าวต่างประเทศ กรมประชาสัมพันธ์, เอกสารโครงการแลกเปลี่ยนข่าววิทยุโทรทัศน์ระหว่างประเทศผ่านดาวเทียม ระหว่างปี 2524-2528)

สภาพเช่นนี้มิได้เกิดขึ้นแต่ประเทศไทยเท่านั้น หากเกิดกับประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศโลกที่สามโดยทั่วไป ตามที่องค์การศึกษาวិทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific Cultural Organization หรือ UNESCO) ได้รายงานสภาพที่เป็นอยู่โดยทั่วไปว่ามีความไม่สมดุลงของการเผยแพร่ข่าวระหว่างท้องถิ่นที่กำลังพัฒนากับที่พัฒนาแล้ว เพื่อแก้ปัญหาและพยายามหาทางเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชาติเพื่อสันติสุขของโลก UNESCO ได้เร่งเผยแพร่ความคิดในเรื่องการ "ไหล" ของข่าว โดยเสรี เพื่อแก้ความไม่สมดุลงดังกล่าว

ประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วยต่างก็ตระหนักในความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องส่งข่าวของรัฐบาลและประชาชนสู่โลกภายนอก โดยในขั้นต้นได้พยายามให้มีการแลกเปลี่ยนข่าวระหว่างประเทศในภูมิภาคเดียวกันเพื่อจะเปิดช่องทางสู่โลกภายนอกต่อไป และในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้จำเป็นต้องมีสถาบันหรือองค์กรกลางที่ทำหน้าที่เสมือน "ตัวแทนของข่าวสาร" ที่จะคอยส่งข่าวของประเทศสู่โลกภายนอก รวมทั้งรับข่าวจากภายนอกมาเผยแพร่ให้คนในประเทศได้ทราบ และในขณะเดียวกันความพยายามด้านนี้ก็จะก่อตั้ง "ตัวแทนของข่าวสาร" หรือ "สำนักข่าว" ขึ้นภายในประเทศเหล่านี้ ยังมีจุดประสงค์ที่จะแสดงให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าหรือการพัฒนาแล้วของประเทศตนอีกด้วย

สำนักข่าวไทย (Thai News Agency หรือ TNA) จึงถือกำเนิดขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่เป็น "ตัวแทนของข่าวสาร" ของประเทศไทย ซึ่งในระยะเวลาของการจัดตั้งสำนักข่าวนี้อาจเสี่ยงกล่าวว่าประเทศไทยยังไม่พร้อมที่จะมีสำนักข่าวเป็นของตนเอง จึงทำให้การเริ่มดำเนินงานของสำนักข่าวไทยอาจจะไม่ราบรื่นนัก ซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้ เกริกไกร จิระแพทย์ อดีตผู้อำนวยการสำนักข่าวไทย (สัมภาษณ์, 22 ธันวาคม 2532) ได้กล่าวแสดงความเห็นว่า

...ในช่วงแรกตั้งอยู่ที่ถนนศรีอยุธยา ใกล้ ชลมก. มีการจัดตั้งคณะทำงานทางด้านโน้น ด้านนี้เข้ามา... เราพบว่าเป็นการทำงานที่ยากมาก เพราะไม่มีใครเคยทำมาก่อน และจริง ๆ แล้วการทำสำนักข่าวนั้นควรจะเปิดกว้าง แต่ก็ได้ไม่ได้ทำ ก็เป็นเหมือนการตั้งส่วนราชการทั่ว ๆ ไป คือไม่ได้มองคนที่ดีที่สุดในแง่ของคนที่น่าไว้วางใจมากที่สุด ไปด้วยกันได้ดีที่สุดในแง่เข้ามา... ถ้าถามว่า ตั้งผิดเวลาหรือไม่ เรายุ่เองก็ตัดสินความพร้อมลำบาก ซึ่งมันไม่เหมือนกับการย้ายบ้านหรือสร้างบ้าน เมื่อมีเงินพร้อมก็ทำได้เลย แต่เรื่องนี้อยู่ที่นโยบายของรัฐบาล รัฐบาลจะเอาก็สั่งได้...

จากสภาพการณ์ดังกล่าวนี้เอง ทำให้มองเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งสำนักข่าวไทยก็เพื่อที่จะให้ทำงานให้กับรัฐบาลและภายใต้การทำงานของทีมงานที่ไว้วางใจได้ด้วย ซึ่งข้อเท็จจริงนี้ตรงกับการศึกษาของสุวิทย์ บุตรพึ้ง (2524) ที่พบว่าสำนักข่าวไทยนั้นต้องปฏิบัติการเชิงข่าวโดยสนองนโยบายโดยตรงจากรัฐบาล เป็นองค์ก่รกลางในการเสนอข่าวสารข้อมูลที่ถูกต้องในส่วนองรัฐบาลเพื่อนำเสนอต่อสื่อมวลชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ และช่วยเสริมสร้างงานทางด้านสื่อสารมวลชนของรัฐให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นด้วย

เมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง ตลอดจนลักษณะการปฏิบัติงานของสำนักข่าวไทยแล้ว ภาพพจน์ของสำนักข่าวไทยจึงปรากฏออกมาในลักษณะที่เป็นการทำงานภายใต้การสั่งการองรัฐบาล และยังถูกมองอีกด้วว่าเป็นการใช้สำนักข่าวอย่างผิดหลักการตามระบอบเสรีนิยม ซึ่ง เกริกไกร จิระแพทย์ (สัมภาษณ์, 22 ธันวาคม 2532) ก็ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า

...สำนักข่าวไทยอาจมองได้ว่าถูกตั้งขึ้นเพราะเป็นการเอาอย่างกัน ในขณะที่สำนักข่าวที่มีชื่อเสียงคือ Hsin Hua กับ TASS ซึ่งในความรู้สึกของเรา สำนักข่าวทั้งสองนี้ทำงานให้กับรัฐบาล ผมเองก็เคยบอกว่าถ้าจะใช้สำนักข่าวไทยในลักษณะเช่นนั้น ก็จะเป็นการใช้ที่ผิดไป จริง ๆ แล้วประเทศคอมมิวนิสต์เขาใช้สำนักข่าวเป็นกระบอกเสียง ความที่เขาไม่มีระบบเหมือนเรา เขาก็ไม่สนใจว่าสำนักข่าวควรจะทำหน้าที่บ่อนข่าวให้สื่อมวลชน เขาคิดอยู่แต่เพียงว่าสำนักข่าวคือตัวให้ข่าวที่รัฐบาลอยากให้ คนทั่วไปจึงมองว่าสำนักข่าวไทยก็จะออกมาในรูปแบบเดียวกัน... ประเทศที่เขาใช้สำนักข่าว อย่างเช่น Bernama ของมาเลเซีย Antara ของอินโดนีเซีย หรือ Tina ของอิรัก หรือของที่อื่น ๆ นี้เราพบว่ามักจะเบือนองคร์ที่รัฐเข้าไปควบคุมเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง ดังนั้นภาพพจน์ที่ออกมาจึงไม่ดี ทั้งสภาพแวดล้อมทั้งหลายก็มีส่วนทำให้คำว่าสำนักข่าวเป็นสิ่งที่น่าสงสัยด้วย และคนเรานี้ถ้าสงสัยก็ต้องบอกเป็นลบไว้ก่อน สำนักข่าวไทยเองก็ตกอยู่ในสภาพเดียวกัน...

จากความรู้สึกที่คนภายนอกมองสำนักข่าวไทยในลักษณะดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งเมื่อพิจารณาถึงลักษณะการดำเนินงานของสำนักข่าวไทยแล้ว สิ่งที่น่าพิศวงไม่ได้ก็คือความคิดที่ว่าสำนักข่าวไทยเป็นกลไกหรือเครื่องมืออย่างหนึ่งในการกระจายข่าวสารของรัฐบาล จุดเริ่มต้นของปัญหาจึงเกิดขึ้นตรงที่เมื่อผลผลิตทางด้านข่าวสารของสำนักข่าวไทยมาถึงมือสื่อมวลชนที่เป็นลูกค้าแล้ว ลูกค้าหรือผู้บริโภคข่าวของสำนักข่าวไทยนั้นรู้สึกพึงพอใจหรือไม่ต่อสิ่งที่ได้รับ การทำงานของสำนักข่าวไทยในฐานะที่เป็นหน่วยงานของรัฐบาลซึ่งมีหน้าที่ตอบสนองและสนับสนุนนโยบายการทำงานของรัฐบาล โดยไม่พยายามที่จะก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างรัฐบาลกับประชาชนนั้น จะมีผลทำให้เนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในเอกสารข่าวของสำนักข่าวไทยขาดน้ำหนักของความสมดุลงค์หรือทำให้สารที่ลูกค้าบริโภคนั้นขาดความเป็นกลางหรือไม่ รวมทั้งระบบการจัดการอื่น ๆ อาทิ การวางตัวบุคลากรดำเนินงาน เงินทุนสำหรับการดำเนินการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เหล่านี้จะมีผลหรือไม่ประการใดต่อเนื้อหาของข่าวที่ปรากฏอยู่นั้น คุณภาพ การกำหนดราคา และการให้บริการอื่น ๆ เป็นที่พอใจของผู้บริโภคแล้วหรือยัง หรือน่าจะมีวิธีการอื่นใดที่จะตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ดียิ่งกว่านี้

งานวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งไปยังการวิเคราะห์เชิงการตลาดโดยใช้ผู้บริโภคเป็นหลัก วิเคราะห์ความคิดเห็นและความต้องการ เพื่อที่จะนำกลับมาเป็นข้อมูลเปรียบเทียบให้สำนักข่าวไทยได้ทราบความต้องการของผู้บริโภคเป้าหมายหรือผู้ใช้บริการข่าวในกลุ่มนี้ต่อไป

ปัญหาการวิจัย

1. การให้บริการข่าวของสำนักข่าวไทยมีลักษณะอย่างไร
2. นักหนังสือพิมพ์คาดหวังการให้บริการข่าวจากสำนักข่าวในลักษณะใด
3. มีวิธีการใดบ้างที่จะช่วยให้สำนักข่าวไทยสามารถสนองความต้องการของผู้ใช้ บริการได้อย่างเต็มที่
4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสำนักข่าวไทยที่ไม่สามารถเอื้ออำนวย ให้การบริการข่าวเป็นไปตามความคาดหวังของนักหนังสือพิมพ์นั้นมีอะไร เป็นปัจจัยสำคัญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงลักษณะการให้บริการข่าวของสำนักข่าวไทย
2. เพื่อให้ทราบถึงลักษณะการให้บริการข่าวที่นักหนังสือพิมพ์คาดหวังจาก สำนักข่าวไทย
3. เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้สำนักข่าวไทยได้ทราบความต้องการของผู้บริโภคใน กลุ่มนี้ และใช้เป็นแนวทางในการเสนอข่าวเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคต่อไป ด้วยวิธีการเชิงการตลาด

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แบ่งระยะเวลาของการศึกษาข้อมูลออกเป็น 2 ช่วง คือ ในส่วนของการดำเนินงานของสำนักข่าวไทยนั้น เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลประเภท บุคคล และจากเอกสาร สิ่งตีพิมพ์อื่น ๆ ในช่วงระหว่างเดือนกันยายน-ธันวาคม 2532 และ

หลังจากที่ได้ศึกษาทำความเข้าใจในการบริหารองค์กรของสำนักข่าวไทยจากข้อมูลเหล่านี้แล้ว ก็จะเริ่มเก็บข้อมูลในส่วนของสอง คือการหาคำตอบจากความคิดเห็นของนักหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการให้บริการข่าวของสำนักข่าวไทย ซึ่งใช้เวลาระหว่างเดือนมิถุนายน 2533 - มีนาคม 2534

ข้อสันนิษฐานของการวิจัย

สำนักข่าวไทยเป็นองค์กรกลางด้านข่าวสารของประเทศ ทำหน้าที่จัดหาและผลิตข่าว ป้อนสื่อมวลชนต่าง ๆ เพื่อนำออกเผยแพร่ให้ประชาชนรับทราบ ความสำคัญของสำนักข่าวจึงเป็นศูนย์กลางด้านข่าวสารทุกประเภทให้สื่อมวลชนได้ใช้ด้วยบริการที่ฉับพลันในราคาที่เหมาะสม และเต็มเปี่ยมไปด้วยคุณภาพ เพื่อให้สื่อมวลชนได้นำข่าวที่รวดเร็วและมีคุณภาพนี้ไปใช้ต่อไป

นิยามศัพท์

การให้บริการข่าว	หมายถึง	ลักษณะการกระจายผลิตภัณฑ์ของสำนักข่าว (เอกสารข่าว หรือ news bulletin) ที่มุ่งตอบสนองความต้องการของผู้รับ อันหมายรวมถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ การส่งถึงมือผู้รับ อย่างทันเวลาและแน่นอน ในราคาที่เหมาะสม
สำนักข่าวไทย	หมายถึง	องค์กรสื่อมวลชนของรัฐบาลที่ดำเนินการผลิต และเผยแพร่ข่าวสารผ่านทางเอกสารข่าวให้แก่สมาชิก เป็นหน่วยงานหนึ่งขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) และถือเป็นองค์กรสื่อมวลชนที่เป็นตัวแทนของประเทศ ด้านข่าวสาร ปัจจุบันมีที่ตั้งอยู่ที่เลขที่ 222 ถนนอโศก-ดินแดง เขตห้วยขวาง กทม. 10310
นักหนังสือพิมพ์	หมายถึง	บุคคลในองค์กรสื่อมวลชนเฉพาะหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวัน ที่มีหน้าที่และความจำเป็นที่จะต้องใช้ข่าวในการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวจากเอกสารข่าวของสำนักข่าวไทย และเป็นบุคคลที่มีบทบาทในการตัดสินใจเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์

ฉบับนั้น ซึ่งก็คือบรรณาธิการข่าว หัวหน้าข่าว หรือตำแหน่งอื่น
ที่ทำหน้าที่ใกล้เคียงกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับโดยตรงจากการวิจัยครั้งนี้คือ คำตอบที่ได้ซึ่งเป็นความ
คิดเห็นของนักหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการให้บริการข่าวของสำนักข่าวไทยนั้น จะเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้
สำนักข่าวไทยได้ทราบความต้องการของผู้บริโภคในกลุ่มนี้ และใช้เป็นแนวทางในการเสนอข่าว
เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคต่อไป ด้วยวิธีการเชิงการตลาด